

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 136)

Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın Siyasî Partiler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/258)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

20 nci Dönemde 2/932 sıra sayısıyla işlem gören ve sonuçlandırılmaması sebebi ile hükümsüz kalan "Siyasî Partiler Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifi"ni İçtüzüğü'nün 77/1 hükümlü çerçevesinde yeniliyorum.

Gereği talep olunur.

30.7.1999

Saygılarımla.

Ahmet İyimaya
Amasya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Siyasî Partiler Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Hasan Korkmazcan
Denizli

Mehmet Ali Şahin
İstanbul

Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş

(Teklifin 18 inci maddesiyle ilgili
ayrıca teklifimiz ektedir.)

Uğur Aksöz
Adana

Nejat Arseven
Ankara

Ahmet İyimaya
Amasya

(18 inci maddeye şerhle)

Metin Bostancıoğlu
Sinop

Mümtaz Soysal
Zonguldak

Seyfi Oktay
Ankara

(18 inci maddeye ilişkin şerhle)

Atilla Sav
Hatay

Turhan Güven
İçel

(18 inci maddeye şerhle)

GENEL GEREKÇE

23.7.1995 tarihli ve 4121 sayılı Kanunla, Anayasanın siyasî partilerle ilgili hükümlerini düzenleyen 68 ve 69 uncu maddeleri değiştirilmiştir. Bu değişiklikle siyasî parti kurma hakkının sınırları yeniden düzenlenmiş, yan kuruluşlar kurma yasağı kaldırılmış, siyasî partilere ticarî faaliyet yasağı getirilmiş, siyasî partilerin gelir ve giderleriyle mal edinimlerinin denetiminin Anayasa Mahkemesi'nce yerine getirileceği ve bu konuyla ilgili yöntem ve uygulanacak yaptırımların Kanunla

düzenleneceği esası öngörülmüş; siyasi partilerin yurt dışı örgütlenmeleri ve kapatılmalarıyla ilgili düzenlemeler getirilmiştir.

Anayasanın 68 ve 69 uncu maddelerinde gerçekleştirilen bu değişikliklere uygulama kabiliyeti kazandırılması 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun ilgili hükümlerinin değiştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Siyasi parti grupları temsilcilerinden oluşan özel komisyonun vardığı mutabakat sonucu hazırlanıp grup temsilcisi milletvekilleri tarafından imzalanan teklifimiz bu amaçla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Siyasi Partiler Kanununun kapsama ilgili 2 nci maddesine Anayasanın 69 uncu maddesinde yapılan değişikliğe paralel “mal edinimleri” ibaresi eklenmiştir.

Madde 2. — Bu madde ile Siyasi Partiler Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. İkinci fıkrada “siyasi partiler, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar” hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm hem Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına, hem de Siyasi Partiler Kanunu ile diğer kanunlara gönderme yapmaktadır. Bu nedenle 5 inci maddenin son fıkrasında yer alan yasaklar gereksiz hale gelmektedir.

Madde 3. — Siyasi partilerin teşkilatını düzenleyen 7 nci maddesi; siyasi partilerin yan kuruluşlarla, mevzuatı elverişli olan yabancı ülkelerde yurt dışı temsilciliği kurabilmelerine imkân sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklik Anayasanın 68 inci maddesinde 4121 Sayılı Kanunla yapılan değişikliğe uygundur.

Madde 4. — Bu maddeyle Siyasi Partiler Kanununun üye olmayı düzenleyen 11 inci maddesi değiştirilmekte siyasi partilere üyelik yaşı onsekize indirilmekte ve siyasi partilere üye olamayacaklar (Hâkimler, savcılar, yüksek yargı organları mensupları, silahlı kuvvetler mensupları gibi) Anayasanın 68 inci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden tespit edilmektedir.

Madde 5. — Siyasi Partiler Kanununun 31 inci maddesi değiştirilmekte, siyasi partilerin teşkilât merkezleri arasına yan kuruluşlarla, yurt dışı temsilcilikleri -tüzüklerinde belirtilen yerlerde bulunması şartıyla- eklenmektedir.

Madde 6. — Siyasi Partiler Kanununun 61 inci maddesinin başlığı “Gelirler ve Kaynakları” şeklinde değiştirilmekte ve birinci fıkraya olarak “siyasi partilerin gelirleri amaçlarına aykırı olamaz” hükmü Anayasanın 69 uncu maddesinin üçüncü fıkrası doğrultusunda öngörülmektedir.

Madde 7. — Bu maddede partilerin gelirleri arasında yer alan bağışlarla ilgili 66 nci madde düzenlenmektedir. Birinci fıkrada siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilecek ve bulunamayacak kurum ve kuruluşlar tekrar belirlenmektedir. 1995 Anayasa değişikliğine uyum sağlama amacıyla çıkarılan uyum kanunları doğrultusunda; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatiflerin özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilecekleri hükmü getirilmektedir.

İkinci fıkrada ise, siyasi partilere gerçek ve tüzelkişilerce sağlanacak katkının bir yıl içinde “bir milyar” lirayı geçemeyeceği öngörülmektedir. Burada aynı veya nakdi bağışın yanısıra ayınlara bedelsiz kullandırılmasının da önlenmesi amaçlanmaktadır. Karşılıksız malî yardım ve kullandırmalarla siyasi partilerin iradeleri dışında etki altına girmelerinin önüne geçilmesi, kısaca iradelerinin ipotek altına alınmaması amaçlanmaktadır. Ekonomik iktidar ile siyasi iktidar çatışmasının olduğu bu noktada ekonomik iktidarın siyasi iktidarın önüne geçmesinin önlenmesi böyle bir kısıtlamayı zorunlu kılmaktadır.

66 ncı maddenin üçüncü fıkrası Anayasanın 69 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrası doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Buna göre siyasî partiler; yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyruklığında olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir surette aynı veya nakdî yardım ve bağış alamayacaklardır. Anayasanın 69 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrası bu hali temelli kapatma sebebi olarak belirtilmektedir.

Madde 8. — Siyasî Partiler Kanununun 67 nci maddesi başlığı ile birlikte, Anayasanın 69 uncu maddesinin “siyasî partiler, ticarî faaliyetlere giremezler” yönündeki ikinci fıkrası doğrultusunda düzenlenmekte, siyasî partilerin ticarî faaliyette bulunamayacakları, kredi veya borç alamayacaklarını yönünde hüküm getirilmektedir.

Madde 9. — Siyasî Partiler Kanununun 70 inci maddesinin ikinci fıkrasında geçen “beşbin” ibaresi “beş milyon” olarak değiştirilmektedir. Ayrıca, “siyasî partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz” hükmü, birinci fıkra olarak eklenmiştir.

Madde 10. — Anayasanın 69 uncu maddesinde yapılan değişiklikle; siyasî partilerin mal edimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunun denetiminin Anayasa Mahkemesince yapılacağı, bu hususun denetim yöntemleri ve aykırılık halinde uygulanacak yaptırımların Kanunda gösterileceği düzenlemesi getirilmiştir. Bu maddeyle Siyasî Partiler Kanununun 74 üncü maddesi Anayasanın 69 uncu maddesine uygun olarak yeniden düzenlenmektedir.

Madde 11. — Anayasanın 69 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin siyasî partilerle ilgili denetim görevini yerine getirirken Sayıştay’dan yardım sağlayacağı ve bu denetim sonunda verdiği kararların kesin olduğu, düzenlemeleri getirilmiştir. Bu madde ile, 69 uncu maddede yapılan değişiklik doğrultusunda Siyasî Partiler Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmekte ve son fıkrasına bir cümle eklenmektedir.

Madde 12. — Bu madde ile siyasî partilerin uymakla yükümlü olduğu malî hükümlerin müeyyidelerinden, hazinece el koymayı düzenleyen 76 ncı maddesi, Kanuna aykırı bağış kabul etmenin yanı sıra mal veya gelir edimlerini de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmektedir. Anayasanın 69 uncu maddesinin ikinci fıkra hükmü ile getirilen ticaretle uğraşma yasağı çerçevesinde, siyasî partilerin her ne suretle olursa olsun doğrudan veya dolaylı olarak yürüttükleri ticarî faaliyetten elde ettikleri gelirler dahi hazineye irat kaydolunacaktır.

Madde 13. — Siyasî Partiler Kanununun 79 uncu maddesinin (c) bendi Anayasanın 69 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrası doğrultusunda yeniden yazılmış ve siyasî partilerin yurt dışı temsilcilikler açmaları imkânı getirildiğinden (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 14. — Siyasî Partiler Kanununun 95 inci maddesi Anayasada yapılan değişiklik doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Buna göre kapatılan siyasî parti bir başka ad altında kurulamayacak; bir siyasî partinin kapatılmasına söz ve eylemleriyle neden olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmî Gazete’de gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamayacaklar ve siyasî partiler bu kişileri hiçbir suretle seçimlerde aday gösteremeyeceklerdir.

Madde 15. — Anayasanın 69 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle siyasî partilerin kapatılması davalarının bizzat Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılması hükmü getirilmiştir. Siyasî Partiler Kanununun siyasî partilerin kapatılmasında görevli mahkeme ve savcılığı düzenleyen 98 inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları bu doğrultuda yeniden düzenlenmiştir. Birinci fıkrada yer alan diğer esaslar; 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’da bulunduğundan madde metninden çıkarılmıştır. Ayrıca, Anayasanın 69 uncu maddesinde yapılan değişiklikle Cumhuriyet Başsavcılığının siyasî partilerin

faaliyetlerini izleme görevi kaldırıldığından 98 inci maddenin dördüncü fıkrası bu yönde değiştirilmiştir.

Madde 16. - Bu madde ile, siyasi partilerin kapatılmasını düzenleyen siyasi partilerin 101 inci maddesi yeniden düzenlenmiştir. Anayasanın 69 uncu maddesinin beş, altı ve dokuzuncu fıkralarında belirtilen kapatılma halleri esas alınmak suretiyle 101 inci madde ele alınmaktadır.

Madde 17. - Bu madde ile Cumhuriyet Başsavcılığının yetkilerini düzenleyen Siyasi Partiler Kanununun 102 nci maddesine iki fıkra eklenmektedir. Bu değişiklikle siyasi partilerin ilgili organlarının Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiilleri işlemeleri halinde Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılacak işlemler hükme bağlanmaktadır. Siyasi partilerin savcılığın istem yazısında belirtilen hususu yerine getirmemesi durumunda Anayasa Mahkemesince açılacak kapatmayla ilgili dava konusu düzenlenmektedir. Bu davada Anayasa Mahkemesinin Cumhuriyet Başsavcısı, siyasi parti temsilcilerinin sözlü açıklamalarını, gerekli hallerde diğer ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları dinleyerek ve dosya üzerinde inceleme yaparak karar vermesi öngörülmektedir.

Madde 18. - Siyasi Partiler Kanununun siyasi partinin yasak eylemlere odak olması hali yeniden düzenlenmektedir. Bu düzenleme ile bir siyasi partinin, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan eylemlerin odak halini oluşturup oluşturmadığının tespitinin Anayasa Mahkemesince belirleneceği hükme bağlanmakta ve Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasında yer alan düzenleme ile paralellik sağlanmaktadır.

Madde 19. - Siyasi Partiler Kanununun 101 inci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak 104 üncü maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek; bir siyasi partinin Siyasi Partiler Kanununun 101 inci maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde o parti aleyhine Anayasa Mahkemesince, Cumhuriyet Başsavcılığınca re'sen yazı ile başvuracağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 20. - Bu madde ile Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alınması ve borç verilmesinin müeyyidesini düzenleyen Siyasi Partiler Kanununun 116 ncı maddesi değiştirilmekte, hapis cezası kaldırılarak elli milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası getirilmektedir. Bu ceza daha caydırıcı nitelikte değerlendirilmektedir.

Madde 21. - Bu madde ile siyasi partilere devletçe yapılacak yardımı düzenleyen Ek 1 inci maddesinde değişiklikler yapılmakta "yardımın siyasi partiler arasında genel seçim sonrasında Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilen toplam geçerli oy sayılarıyla orantılı olarak dağıtılacağı" hükme bağlanmakta ve mevcut metnin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 22. - Bu madde ile Siyasi Partiler Kanununa bir ek madde eklenerek, bu Kanunun 66, 70, 111, 114 ve 115 inci maddelerinde yer alan para cezaları ve parasal değerler 1 000 kat artırılmış ve bu tutarların her takvim yılı başından geçerli olmak üzere Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca artırılacağı hükme bağlanmaktadır.

Ek 1 inci madde bu kapsamda sayılmamıştır. Madde tabanı tespit etmekte, üst sınırlarda Bakanlar Kuruluna yetki vermektedir. Bu nedenle uygulamanın devamı sağlanmak istenmiştir.

Geçici Madde - Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra altı ay içinde gerekli tüzük değişikliklerini yapmaya ilgili kurulların yetkili olduğu ancak bu değişiklikleri ilk büyük kongrenin onayına sunulacağı hükmü getirilmektedir.

Madde 23. - Siyasi Partiler Kanununun Cumhuriyet Başsavcılığının partilerin kuruluşunu denetlemesini düzenleyen 9; 1630 sayılı eski Dernekler Kanununun 52/son maddesine atıl yapan

68/son; yan kuruluşlar yasağını düzenleyen 91; dernek, sendika, vakıf, kooperatif ve mestek kuruluşlarıyla siyasî ilişki ve işbirliğini düzenleyen 92; 12 Eylül 1980 Harekâtına karşı beyan ve tutum yasağını düzenleyen 97; ve Ek 4 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 24. — Yürürlük maddesidir.

Madde 25. — Yürütme maddesidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No. : 2/258

Karar No. : 9

10.8.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, 6.8.1999 tarihinde Esas Komisyon olarak Komisyonumuza gönderilen Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; "Siyasî Partiler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi" (2/258), Komisyonumuzun 10.8.1999 tarihli toplantısında görüşülmüştür. Toplantıya Adalet ve İçişleri Bakanlığı yetkilileri katılmışlardır.

23.7.1995 tarihli ve 4121 sayılı Kanunla; Anayasanın siyasî partilerle ilgili hükümlerini düzenleyen 68 ve 69 uncu maddeleri değiştirilmiştir. Bu değişiklikte;

- Siyasî parti kurma hakkının sınırları yeniden düzenlenmiş,
- Gençlik kolu, kadın kolu gibi yan kuruluşlar kurma yasağı kaldırılmış,
- Siyasî partilere ticarî faaliyet yasağı getirilmiş,
- Siyasî partilerin gelir ve giderleriyle mal edinimlerinin denetiminin Sayıştay'dan da yardım sağlamak suretiyle Anayasa Mahkemesince yerine getirileceği ve bu konuyla ilgili yöntem ile uygulanacak yaptırımların kanunla düzenleneceği esası öngörülmüş,
- Siyasî partilerin yurt dışı örgütlenmeleri ve kapatılmalarıyla ilgili düzenlemeler getirilmiş,
- Devletin, siyasî partilere yeterli düzeyde ve hakça yardım yapacağı,

Esasları getirilmiştir.

Teklif; 4121 sayılı Kanunla öngörülen bu değişikliklerin 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun ilgili hükümlerine yansıtılması amacıyla Anayasaya uyum kanunlarını çıkarmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca oluşturulan ve grubu bulunan siyasî partilerin eşit sayıda temsil edildiği Partilerarası Özel Uyum Komisyonu tarafından 20 nci dönemde hazırlanmış, sonuçlandırılmaması sebebi ile hükümsüz kalmış ve 21 inci dönemde Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya tarafından İçtüzüğün 77/1 inci hükmü çerçevesinde yenilenmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerde; Anayasada yapılan değişikliğe uyum sağlanmasıyla sınırlı teklif, gerekçesiyle birlikte Komisyonumuzca uygun görülmüştür.

Komisyonumuz, 20 nci dönemde gündemdeki teklifle ilgili olarak Anayasa Komisyonu raporunun benimsenmesini oybirliği ile kabul etmiştir. Bu çerçevede;

1. Teklifin Bağışlar ile ilgili 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasında geçen "bir milyar" ibarelerinin 1999 Mali Yılı Bütçe Kanununun 69 uncu maddesinin "k" bendi uyarınca "iki milyar" olarak değiştirilmesi önerilmiş ve Komisyonumuzca oybirliği ile kabul edilmiştir.

2. Teklifin; "Bir siyasî partinin yasak eylemlere odak olması hali" kenar başlığını taşıyan çer-

çerçe ve 18 inci maddesine ikinci fıkrada olarak "Bir siyasî parti, birinci fıkrada yazılı fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre, merkez karar ve yönetim kurulu veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarıncaya kararlılık içinde işlendiği takdirde sözkonusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır" fıkrasının eklenmesi konusunda önerge verilmiştir. Bu önerge ile belirsiz bir hukuk kavramı olan odağın semantik yapısına uygun olarak kararlılık ve yoğunluk kriterlerinin getirildiği, Anayasa Mahkemesine verilen yetkinin sınırlanmasının sözkonusu olmadığı belirtilmiştir.

Bu önerge Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

3. Teklifin para cezaları ile ilgili 22 nci maddesinin Anayasa Komisyonunca kabul edilen şeklinin 28.7.1999 tarihli ve 4421 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Cezaların İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri doğrultusunda; ağır para cezasının alt sınırı "altmış milyon" hafif para cezasının alt sınırı "onbeş milyon" olarak belirlenmesine yönelik yazılı önerge çerçevesinde değiştirilerek kabulü Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Ayrıca 4421 sayılı Kanunun 5 inci maddesi uyarınca kanunlardaki para cezalarının artırımı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca yeniden değerlendirilmesine bağlanması öngörüldüğünden aynı mahiyette hükümler içeren Ek Madde 6'nın tekrara yer vermemek için metinden çıkarılması Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

4. Alınan redaksiyon yetkisi çerçevesinde, Teklifte yer alan geçici madde 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununa "Geçici Madde 18" olarak, çerçe ve 23 üncü madde ile eklenmiş ve sonraki madde numaraları teselsül ettirilmiştir.

Teklifin tımlı ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesinin önerilmesi oya sunulmuş ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Ertuğrul Yalçınbayır</i>	<i>N. Kemal Atahan</i>
Bursa	Hatay
Sözcü	Kâtip
<i>Ş. Bülent Yahnici</i>	<i>Sühan Özkan</i>
Ankara	İstanbul
Üye	Üye
<i>Ahmet İyiniaya</i>	<i>M. Zeki Sezer</i>
Amasya	Ankara
Üye	Üye
<i>Salih Çelen</i>	<i>Şaban Kardeş</i>
Antalya	Bayburt
Üye	Üye
<i>İsmail Alptekin</i>	<i>Mehmet Şandır</i>
Bolu	Hatay
Üye	Üye
<i>Edip Özgenc</i>	<i>Süleyman Arif Emre</i>
İçel	İstanbul
Üye	Üye
<i>Cavit Kavak</i>	<i>Osman Kılıç</i>
İstanbul	İstanbul

Üye
Necdet Saruhan
İstanbul
Üye
Mustafa Verkaya
İstanbul

Üye
Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş
(Muhallif)
Üye
Sadık Yakut
Kayseri

Üye
Mehmet Ali Şahin
İstanbul
Üye
Mehmet Özcan
İzmir
(Muhallifim)

Üye
Mehmet Sağlam
Kahramanmaraş

Üye
Mehmet Kundakçı
Osmaniye

Üye
Şeref Malkoç
Trabzon

MUHALEFET ŞERHİ

Siyasî Partiler Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Yasa Teklifinin özellikle 18 inci maddesine muhalif olduğuma ilişkin muhalifet şerhidir.

- Komisyona sevk edilen Siyasal Partilere İlişkin Yasa Değişikliği teklifinin ilk metninde, Siyasî Partiler Yasasının 103 üncü maddesinde; bir siyasal partinin yasak eylemlere odak olması hali :

"Bir siyasî partinin Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne aykırı eylemlerin odak halini oluşturup oluşturmadığı hususu Anayasa Mahkemesince belirlenir" denilmekteydi.

Verilen değişiklik önergesinde ise; özetle, 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı söz ve eylemlerin, partiyi bağlaması ve Anayasa Mahkemesince kapatma nedeni olarak değerlendirilebilmesi için, ilgili partinin yetkili organlarının o tür söz ve davranışları "açıkça ve zımnen" benimsediği anlaşılmalıdır, denilmektedir.

Verilen ve kabul edilen değişiklik önergesiyle, Anayasa Mahkemesinin, Anayasanın 68 inci maddesinin 4 üncü fıkrasına aykırı davranan partilerin kapatılması zorlaşacaktır. Şöyle ki : Bir partinin pek çok üyesi, cumhuriyetin temel niteliklerine savaştıklarını sürekli söz ve davranışlarla yineleyecekler, fakat bu söz ve davranışların o partiyi bağlayabilmesi ancak ilgili partinin yetkili kurullarının zımî veya açık benimsemesine bağlanmaktadır.

Üyeleri, ilgili anayasa maddesine aykırı davranan partilerin, daha kapatma davası açılmadan gerekli önlemleri, kurtuluş çareleri arayacağı bellidir.

Demokrasi ve insan hakları söylemlerini en önde tutan bir siyasal partinin demokrasiyi yok edecek siyasî bir düzene ulaşmak için, demokrasinin nimetlerini bir araç olarak kullandıkları ne yazık ki bir gerçektir.

İşte bu nedenle, siyasal partilere yeni sorumsuzluk atarını açacak değişikliğe muhalif olduğumu ifade etmek istedim.

Mehmet Özcan
İzmir

AMASYA MİLLETVEKİLİ AHMET
İYİMAYA'NIN TEKLİFİ

**SİYASİ PARTİLER KANUNUNDA DEĞİ-
ŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. — 22.4.1983 tarihli ve 2820 sa-
yıılı Siyasî Partiler Kanununun 2 nci maddesi
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 2. — Bu Kanun, siyasî partilerin
kurulmaları, teşkilâtları, faaliyetleri, gö-
rev, yetki ve sorumlulukları, mal edinimleri ile
gelir ve giderleri, denetlenmeleri, kapanma ve
kapatılmalarıyla ilgili hükümleri kapsar."

MADDE 2. — Siyasî Partiler Kanununun 5
inci maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kal-
dırılmıştır.

MADDE 3. — Siyasî Partiler Kanununun 7
nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cüm-
le eklenmiş ve beşinci fıkrası yürürlükten kal-
dırılmıştır.

"Siyasî partilerin tüzüklerinde ayrıca ka-
dın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kuruluş-
larla mevzuatı elverişli olan yabancı ülkelerde
yurt dışı temsilciliği kurulması öngörülebilir."

MADDE 4. — Siyasî Partiler Kanununun
11 inci maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fı-
krasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştiril-
miş, maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiş ve ikin-
ci fıkrasının (b) bendinin (6) numara altı bendi
yürürlükten kaldırılmıştır.

"Onsekiz yaşını dolduran, medeni ve siya-
sî hakları kullanma ehliyetine sahip bulunan
her Türk vatandaşı bir siyasî partiye üye olabi-
lir.

Ancak;

a) Hâkimler ve savcılar, Sayıştay dahil
yüksek yargı organları mensupları, kamu ku-
rum ve kuruluşlarının memur statüsündeki gö-
revlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi ni-
teliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silahlı
Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi
öğrencileri siyasî partilere üye olamazlar."

"Yükseköğretim elemanları, yasaklamanın
dışındadır. Bunlar hakkında Yükseköğretim
Kanunu uygulanır."

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**SİYASİ PARTİLER KANUNUNDA DEĞİ-
ŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. — Teklifin 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi Ko-
misyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Siyasî Partiler Kanununun
7 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki
cümle eklenmiş ve beşinci fıkrası yürürlükten
kaldırılmıştır.

"Siyasî partilerin tüzüklerinde ayrıca ka-
dın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kuruluş-
larla, yabancı ülkelerde yurtdışı temsilciliği
kurulması öngörülebilir."

MADDE 4. — Teklifin 4 üncü maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın
Teklifi)

MADDE 5. — Siyasî Partiler Kanununun
31 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 31. — Siyasî partilerin merkez teşkilâtı Ankara il merkezinde; il ve ilçe teşkilâtları, ilgili il ve ilçe merkezlerinde; belde teşkilâtları, il ve ilçe merkezleri hariç olmak üzere, belediye teşkilâtı olan yerlerde; yan kuruluşları ve yurt dışı temsilcilikleri ise, tüzüklerinde belirtilen yerlerde bulunur.”

MADDE 6. — Siyasî Partiler Kanununun
61 inci maddesinin başlığı “Gelirler ve Kaynakları” şeklinde değiştirilmiş ve aşağıdaki birinci fıkra eklenmiştir.

“Siyasî partilerin gelirleri amaçlarına aykırı olamaz.”

MADDE 7. — Siyasî Partiler Kanununun
66 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bağışlar

“Madde 66. — Genel ve katma bütçeli dairelerle mahallî idareler ve muhtarlıklar, kamu iktisadî teşebbüsleri, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanarak kurulmuş bankalar ve diğer kuruluşlar, kamu iktisadî teşebbüsü sayılmamakla beraber ödenmiş sermayesinin bir kısmı Devlete veya bu fıkroda adı geçen kurum, idare, teşebbüs, banka veya kuruluşlara ait müesseseler, siyasî partilere, hiçbir suretle taşınır veya taşınmaz, mal veya nakit veya haklar bağışlayamaz ve bu gibi mal veya hakların kullanılmasını bedelsiz olarak bırakamazlar; bağlı oldukları kanun hükümleri dışında siyasî partilere aynı hakların devrine dair tasarruflarda bulunamazlar. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatifler, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasî partilere maddî yardım ve bağışta bulunabilirler.

Yukarıdaki fıkranın dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin bir siyasî partiye aynı yıl içerisinde bir milyar liradan fazla kıymette aynı veya nakdî bağışta bulunması ve

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 5. — Teklifin 5 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Teklifin 6 ncı maddesi Ko-
misyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Siyasî Partiler Kanununun
66 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bağışlar

Madde 66. — Genel ve Katma bütçeli dairelerle mahallî idareler ve muhtarlıklar, kamu iktisadî teşebbüsleri, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanarak kurulmuş bankalar ve diğer kuruluşlar, kamu iktisadî teşebbüsü sayılmamakla beraber ödenmiş sermayesinin bir kısmı Devlete veya bu fıkroda adı geçen kurum, idare, teşebbüs, banka veya kuruluşlara ait müesseseler, siyasî partilere, hiçbir suretle taşınır veya taşınmaz, mal veya nakit veya haklar bağışlanamaz ve bu gibi mal veya hakların kullanılmasını bedelsiz olarak bırakamazlar; bağlı oldukları kanun hükümleri dışında siyasî partilere aynı hakların devrine dair tasarruflarda bulunamazlar. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatifler, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasî partilere maddî yardım ve bağışta bulunabilirler.

Yukarıdaki fıkranın dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin bir siyasî partiye aynı yıl içerisinde iki milyar liradan fazla kıy-

(Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın
Teklifi)

aynıları kullandırması yasaktır. Bağış veya bağışların bağışta bulunanın veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğunun partice verilen makbuzda açıkça belirtilmesi gerekir. Böyle bir belgeye dayanılmaksızın siyasi partilerce bağış kabul edilemez.

Siyasi partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyruklığında olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı veya nakdi yardım ve bağış alamazlar."

MADDE 8.—Siyasi Partiler Kanununun 67 nci maddesinin başlığı ile birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ticari faaliyet, kredi ve borç alma yasağı"

"Siyasi partiler ticari faaliyette bulunamazlar, kredi veya borç alamazlar."

MADDE 9. —Siyasi Partiler Kanununun 70 nci maddesinin ikinci fıkrasında geçen "beşbin" kelimesi "beş milyon" olarak değiştirilmiş ve aşağıdaki birinci fıkraya eklenmiştir.

"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz."

MADDE 10.—Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 74.—Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunu denetler.

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilâtının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri elli milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

mette aynı veya nakdi bağışta bulunması yasaktır. Bağış veya bağışların bağışta bulunana veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğunun partice verilen makbuzda açıkça belirtilmesi gerekir. Böyle bir belgeye dayanılmaksızın siyasi partilerce bağış kabul edilemez.

Siyasi partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyruklığında olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı veya nakdi yardım ve bağış alamazlar.

MADDE 8. — Teklifin 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Teklifin 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 74. — Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğu denetler.

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilâtının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin

(Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın Teklifi)

ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.”

MADDE 11.—Siyasî Partiler Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin son fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu denetimi, Sayıştaydan yardım sağlanarak hazırlatacağı raporlar üzerinden yapabileceği gibi, siyasî partilerin genel merkezlerinde ve mahallî teşkilâtlarında doğrudan doğruya veya kendi üyeleri arasından görevlendireceği bir naip üye veya mahallin en kıdemli adlı veya idarî yargı hâkimini niyabetinde yaptıracağı inceleme ve araştırmalar üzerinden de yapılabilir.”

“Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonucunda vereceği kararlar kesindir.”

MADDE 12.—Siyasî Partiler Kanununun 76 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak başış kabul ettiği, ayın kullandığı, mal veya gelir edindiği, Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasî partilerin, bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının, Kanunda belirtilen miktarlardan fazla gelirlerle, taşınmaz malların kanunî miktarı geçen kısmının karşılığının Hazineye irad kaydedilmesine, taşınmaz malların ise Hazine adına tapuya tesciline karar verilir.”

MADDE 13.—Siyasî Partiler Kanununun 79 uncu maddesinin (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“c) Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyruğunda olmayan gerçek ve tüzelkişilerden herhangi bir suretle, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, yardım kabul edemezler, bunlardan emir alamazlar ve bunların Türkiye'nin bağımsızlığı ve ülke bütünlüğü aleyhindeki karar ve faaliyetlerine katılamazlar.”

MADDE 14.—Siyasî Partiler Kanununun 95 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

metlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.

MADDE 11.— Teklifin 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12.—Siyasî Partiler Kanununun 76 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak başış kabul ettiği, mal veya gelir edindiği, Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasî partilerin, bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının, Kanunda belirtilen miktarlardan fazla gelirlerle, taşınmaz malların kanunî miktarı geçen kısmının karşılığının Hazineye irad kaydedilmesine, taşınmaz malların ise Hazine adına tapuya tesciline karar verilir”

MADDE 13.— Teklifin 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14.— Teklifin 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın
Teklifi)

“Kapatılan siyasî partiler ve mensupları-
nın durumu

Madde 95. — Kapatılan siyasî parti bir baş-
ka ad altında kurulamaz. Bir siyasî partinin ka-
patılmasına söz veya eylemleriyle neden olan
kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesi-
nin kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmî
Gazete'de gerekçeli olarak yayımlanmasından
başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin ku-
rucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamaz-
lar. Siyasî partiler bu kişileri hiçbir suretle se-
çimlerde aday gösteremezler.”

MADDE 15. — Siyasî Partiler Kanununun
98 inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasî partilerin kapatılması davaları,
Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından
Anayasa Mahkemesinde açılır.”

“Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı siyasî
partilerden incelenmek üzere gerekli gördüğü
belgeleri isteyebilir.”

MADDE 16. — Siyasî Partiler Kanunu-
nun 101 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağı-
daki şekilde değiştirilmiştir.

“Anayasadaki yasaklara aykırılık halinde
partilerin kapatılması

Madde 101. — Anayasa Mahkemesince bir
siyasî parti hakkında kapatma kararı,

a) Bir siyasî partinin tüzük ve programının
devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle
bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik
ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliği-
ne, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine
aykırı olması, sınıf veya zümre diktatörlüğü
veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı
ve yerleştirmeyi amaçlaması; suç işlenmesini
teşvik etmesi,

b) Bir siyasî partinin, Anayasanın 68 inci
maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemle-
rin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa
Mahkemesince tespiti,

c) Bir siyasî partinin, yabancı devletler-
den, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyruk-

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 15. — Teklifin 15 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Teklifin 16 ncı maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın
Teklifi)

luğunda olmayan gerçek ve tüzelkişilerden
maddi yardım alması,

Hallerinde verilir.”

MADDE 17.—Siyasî Partiler Kanununun
102 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiş-
tir.

“Parti büyük kongresi, merkez karar ve
yönetim kurulu veya bu kurulun iki ayrı kurul
olarak oluşturulduğu haller, Türkiye Büyük
Millet Meclisi grup yönetim kurulu, Türkiye
Büyük Millet Meclisi grup genel kurulu, parti
genel başkanı, dışında kalan parti organı, mer-
cii veya kurulu tarafından Anayasanın 68 inci
maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hü-
kümlere aykırı fiilin işlenmesi halinde, fiilin iş-
lendiği tarihten başlayarak iki yıl geçmemiş
ise, Cumhuriyet Başsavcılığı söz konusu organ,
mercii veya kurulun işten el çektilmesini yazı
ile o partiden ister. Parti üyeleri 68 inci madde-
nin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı fiil ve
konuşmalarından dolayı hüküm giyerler ise,
Cumhuriyet Başsavcılığı bu üyelerin partiden
kesin olarak çıkarılmasını o partiden ister.

Siyasî parti, tebliğ tarihinden itibaren otuz
gün içinde istem yazısında belirtilen hususu ye-
rine getirmediği takdirde, Cumhuriyet Başsav-
cılığı Anayasa Mahkemesinde o siyasî partinin
kapatılması hakkında dava açar. Cumhuriyet
Başsavcılığınca düzenlenmiş iddianamenin
tebliğinden itibaren otuz gün içinde ilgili siyasî
parti tarafından söz konusu parti organı, mercii
veya kurulun işten el çektilmesi ve parti üye-
si veya üyelerin partiden kesin olarak çıkarıl-
maları halinde, o partinin kapatılması hakkın-
daki dava düşer. Aksi takdirde Anayasa Mah-
kemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak,
Cumhuriyet Başsavcısının ve siyasî parti tem-
silcilerinin sözlü açıklamalarını, gerekli gördü-
ğü hallerde diğer ilgilileri ve konu üzerinde bil-
gisi olanları da dinlemek suretiyle açılmış bulu-
nan davayı karara bağlar.”

MADDE 18.—Siyasî Partiler Kanununun
103 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki
şekilde değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17. — Teklifin 17 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Siyasî Partiler Kanununun
103 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki
şekilde değiştirilmiştir.

(Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nun
Teklifi)

"Bir siyasî partinin yasak eylemlere odak
olması hali

Madde 103. — Bir siyasî partinin Anayasa-
nın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hük-
müne aykırı eylemlerin odak halini oluşturup
oluşturmadığı hususu Anayasa Mahkemesince
belirlenir."

MADDE 19. — Siyasî Partiler Kanununun
104 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki
şekilde değiştirilmiştir.

"Bir siyasî partinin bu Kanunun 101 inci
maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle
diğer kanunların siyasî partilerle ilgili emredici
hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebe-
biyle o parti aleyhine Anayasa Mahkemesine,
Cumhuriyet Başsavcılığınca re'sen yazı ile baş-
vurur."

MADDE 20. — Siyasî Partiler Kanununun
116 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştiril-
miştir.

"Kanuna aykırı bağış, kullandırma, kredi
veya borç alınması, borç verilmesi

Madde 116. — Bu Kanun hükümlerine ay-
kırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı ka-
bul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla ka-
dar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kredi
veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi ve-
ya borcu alan veya veren parti sorumlusu hak-
kında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak mal
veya hakları Kanunda belirlenen bağış sınırının
en az üç katını aşan miktarda bedelsiz kullandı-

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bir siyasî partinin yasak eylemlere odak
olması hali

Madde 103. — Bir siyasî partinin Anayasa-
nın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hük-
müne aykırı eylemlerin odak halini oluşturup
oluşturmadığı hususu Anayasa Mahkemesince
belirlenir.

"Bir siyasî parti, birinci fıkrada yazılı fiil-
ler o partinin üyelerince yoğun bir şekilde iş-
lendiği ve bu durum o partinin büyük kongre,
merkez karar ve yönetim kurulu veya Türkiye
Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu
veya grup yönetim kurulunca zımnen veya
açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan
doğruya anılan parti organlarıncaya kararlılık
içinde işlendiği takdirde söz konusu fiillerin
odağı haline gelmiş sayılır."

MADDE 19. — Siyasî Partiler Kanununun
104 üncü maddesinin kenar başlığı "Diğer se-
beplerle başvuru" şeklinde değiştirilmiş ve
Teklifin 19 uncu maddesi Komisyonumuzca
aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Siyasî Partiler Kanununun
116 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştiril-
miştir.

Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alın-
ması, borç verilmesi

Madde 116. — Bu Kanun hükümlerine ay-
kırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı ka-
bul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla ka-
dar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kre-
di veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi
veya borcu alan veya veren parti sorumlusu
hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygula-
nır.

Yabancı devletlerden, uluslararası kuru-
luşlardan, Türk uyrukluluğunda olmayan ger-

(Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın
Teklifi)

ran kişi ve kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı elli milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyruklığında olmayan gerçek ve tüzelkişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

MADDE 21. —Siyasî Partiler Kanununun Ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu ödenek yukarıdaki fıkra gereğince Devlet yardımı yapılacak siyasî partiler arasında, bu partilerin genel seçim sonrasında Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilen toplam geçerli oy sayıları ile orantılı olarak bölüştürülmek suretiyle her yıl ödenir."

"Bu Kanunun 76 ncı maddesi hükümlü dairesinde gelirleri Hazineye irad kaydedilen ve taşınmaz malları Hazine adına tapuya tescil edilen siyasî partilere, bu madde gereğince yapılacak Devlet yardımından, Hazineye irad kaydedilen gelirin Hazine adına tapuya tescil edilen taşınmazların toplam değerinin iki katı indirilir."

MADDE 22. — Siyasî Partiler Kanununa aşağıdaki 6 ncı Ek Madde eklenmiştir.

"EK MADDE 6.—Bu Kanunun 66, 70, 111, 114 ve 115 inci maddelerinde yer alan para cezaları ve parasal değerler 1 000 kat artırılmıştır.

Bu tutarlar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır."

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

çek ve tüzelkişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 21. — Teklifin 21 inci maddesi Komisyonumuzca nıyen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Siyasî Partiler Kanununun, 111 inci maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yazılı "beşbin liradan onbin liraya kadar hafif para cezası" ibareleri "onbeş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası", aynı maddenin (c) bendinde geçen "ellibin liradan az olmamak üzere ağır para cezası"; ibaresi "altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası", 114 üncü maddesinin birinci fıkrasında yazılı "onbin liradan yirmibeş bin liraya kadar hafif para cezası", ibaresi "otuz milyon liradan yetmişbeş milyon liraya kadar hafif para cezası", 115 inci maddesinin birinci fıkrasında yazılı "beşbin liradan onbin liraya kadar hafif para cezasına" ibaresi "onbeş mil-

(Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın
Teklifi)

GEÇİCİ MADDE —Siyasî partilerin merkez karar ve yönetim kurulları, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içerisinde gerekli görülen tüzük değişikliğini yapmaya yetkilidir. Bu değişiklikler izleyen ilk büyük kongrenin onayına sunulur.

MADDE 23. —Siyasî Partiler Kanununun 9 uncu maddesi, 68 inci maddesinin son fıkrası, 91, 92, 97 ve Ek 4 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 24. —Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 25. —Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasına" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 23. —Siyasî Partiler Kanununa aşağıdaki geçici madde "Geçici Madde 18" olarak eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 18. —Siyasî partilerin merkez karar ve yönetim kurulları, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içerisinde gerekli görülen tüzük değişikliğini yapmaya yetkilidir. Bu değişiklikler izleyen ilk büyük kongrenin onayına sunulur.

MADDE 24. —Siyasî Partiler Kanununun 9 uncu maddesi, 68 inci maddesinin son fıkrası, 79/b, 91, 92, 97 ve Ek 4 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 25. —Teklifin 24 üncü maddesi 25 inci madde olarak, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. —Teklifin 25 inci maddesi 26 ncı madde olarak, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

